

SOLČAVSKI NACI JE Z DUŠO IN TELESOM PLANINEC

70 LET DELA V SAVINJSKIH GORAH

VALENT VIDER

Kdo je ta Naci, bo vprašal kdo, ki ni iz Savinjskih. Mi v Savinjski, od Celja navzgor, pa vemo: to je Naci Štebe, rojen v Solčavi 29. julija 1920, poznavalec nekdanjih, starih in novih planinskih poti, lovskih in pastirskih, tudi gamskih stečin; vse pozna in vedno rad dá napotke vsakemu, ki si želi v solčavski gorski svet.

Ko sem ga lani zaprosil, da bi me vodil in mi razkazal svet za Ogradcem, to je gorski svet med slapom Savinje in Planjavo, med Logarskim stanom in plazom pod Planjavo in Pasjim sedlom, kjer še nisem bil, mi je rad ustregel. To ni bila najina edina skupna pot, saj sva oba Solčavana in v sedemdesetih letih sva pogosto skupaj ubirala pota. Vendar pa je bila ta pot morda najina zadnja in ob pogledu na ves ta božji svet, kamor seže oko, se odpre tudi spomin kakor knjiga, od začetka do konca. Z bogate Nacijeve življenjske poti le nekaj stezic.

Mati Micka, dninarica, ga je od začetka jemala s seboj na delo h kmetom, da sta se tako oba preživela. Ko je po letu 1920 oživel planinstvo, se je mati lotila tudi nošnje živeža in vsega, kar je bilo potrebno, iz Logarske doline na Okrešelj. Že leta 1924 je štiriletnega Nacija vzela s seboj na Kamniško sedlo, kamor je šla skupaj s planšaricami in oskrbnico Fritschaufovega doma na Okrešlju.

Štiri leta je nosila težka bremena na Okrešelj, potem pa tudi na Klemenčo jamo ali z Jame, kjer je bila takrat še planšarija. Ko je nekoč pozneje — star je bil 9 ali 10 let — mati bila na dnini, sta se z enako starim Radkačevim Franckom, ne da bi kdorkoli vedel, podala na pot v Kot in naprej v gore, na 900 metrov višjo Moličko planino. Naci bos, Franc z obnošenimi copati sta jo mahnila do zapuščene Kocbekove kočice in Ciril-Metodove kapele. Do slabosti žejna in lačna bi rada pila blagoslovljeno vodo v kapelici, a kaj, ko nista imela s čim zajeti; glava ni šla v ozko posodo, jezika pa sta imela takrat tudi še prekratka. Lačna in žejna sta se vrnila po izpostavljeni poti; razdelila sta si copate in vsak z enim srečno prišla nazaj v Kot, kjer so bili že v skrbeh za njiju, ne vedoč, kam sta šla. Za studenec na Molički nista vedela in sta srečna po uspeli turi uživala tudi ob studencu v Robanovem kotu.

Naslednje leto je Naci že šel v pomoč kozarju na Matkovem, kjer je v strminah Velikega vrha, Korotana, Zlamance in Matkovega Grintovca vežbal za bodoče življenje v gorah.

Solčavski Naci v svojem, gorskem svetu

Pokojnino si je služil kot delavec na žagah. Navajen izpostavljenosti v gorah je bil poleg tudi pri gradnji prve žičnice za spuščanje lesa domače konstrukcije s Klemenče jame v dolino.

Kadar je le našel čas med zaposlitvijo, posebno pa še po upokojitvi se je pogosto odpravil v planine in na planšarije. »Pohodil« je vse Savinjske Alpe, Ojstrico, Olševo in še katero, po večkrat na leto. Tudi Triglav je obiskal z vseh strani.

Solčavski planinci smo se želeli organizirati v planinsko društvo — takrat je bilo še najbližje v Celju —, vendar nam ni uspelo. Končno pa smo v Solčavi leta 1953 ustanovili planinsko društvo in za nekaj let so se nam pridružili tudi planinci iz Luč. V stari graničarski karavli smo uredili Kočo na Razpotju v Logarski dolini, ki je bila za pomoč pri ureditvi Koče na Klemenči jami, stare planšarske kočice, ki

jo je dobilo društvo v upravljanje. V veliko pomoč so bili lučki planinci, dokler niso dobili svoje Koče na Loki pod Raduho in se osamosvojili.

Naci, duša in organizator vsega, je vztrajal: edini od vseh je vzdržal 37 let od ustanovitve do danes. Ves čas je v upravnem odboru: bodisi gospodar, tajnik, podpredsednik, bodisi blagajnik, poleg tega pa ves čas še markacist. Od leta 1971 je bil na dveh tečajih za markaciste — in od takrat je 17 solčavskih planinskih poti redno oskrbovanih, nadelanih, opremljenih strokovno s tablam in markacijami. Nad vsemi je Naci oskrbnik. Po nekaj dni vsako leto posveti potem, ko opravljajo večja vzdrževalna ali nova dela. Koderkoli gre, ureja stezo za lažjo pot, čisti prepuste, odvrže vejo, založi kamen ali

popravi varovanje. Ni le markacist, ampak pravi vzdrževalec planinskih poti.

Knafelčevo diplomo in več drugih priznanj si je že davno zaslužil in dobil; posebno je vesel zlate značke PZS. Veliko veselje mu je pripravil znani savinjski alpinist in planinec Božo Jordan, ki mu je leta 1983 omogočil, da je opravil planinsko pot PD OKI Zagreb »Kornati«.

Ves se je posvetil solčavski planinski poti »Po gorah okoli Solčave«. Še vedno oskrbuje in nadzira pot in preskrbo na Klemenči jami, pa tudi od slapa Savinje na Okrešelj. Novo in staro kočo na Klemenči jami varuje, kot bi bilo njegovi.

Ob njegovem 70-letnem jubileju in skoraj 70 letih dela na planinskem področju mu planinci želimo, da bi še dolgo lahko užival v planinskem svetu.

SREČANJA NA KAMNITIH POTEH

STIPE IZPOD VELEBITA

MILAN VOŠANK

Svetloba se počasi dviguje po kamnitih ostenjih, dokler ne zažare v zadnjem soncu le še grebeni, v dolino, spodaj na dnu melišč, pa že komaj opazno seda mrak. Še kakšno uro je do noči. Tiho je vse naokoli. Ne zgame se kamen, ne zapoje ptič, ne zaveje veter skozi prazne zimske veje, še vedno glasen potok v bližnji strugi je nekam presahnil.

Zadnji dnevi decembra. Svet bo čez nekaj dni hrupno proslavil vstop v devetdeseta leta, tu, v kanjonu Velike Paklenice, pa kakor da je čas obstal v svojem miru. Polno zajemam to lepoto, ta utrip kamnitega sveta naokrog, skušam zaživeti te trenutke, kakor da so večni, ko počasi stopam po kamniti poti navzgor proti Aniča luki, kjer taborišča s prijateljem. Prišla sva v ta svet za nekaj dni, da se, plezalca, razživiva v pečeh, da spet zaživiva v svoji samoti, v svojem strahu in veselju nad prepadi, nato pa spet odhitiva v varne pristane svojih domov.

Posedim na skali ob poti. Tik pred mano se dviguje ostenje Aniča kuka. Skušam v spominih oživljati vsa plezanja tod, pa se mi misli zapletajo. Vsega je preveč, kakor mraka, ki polni dolino, da se obrisi izgublajo v sivini. Sama sva z Borisom v tem kanjonu, nobenih drugih plezalcev, začuda. Tudi domačinov ni videti. Bova že morala do gostiln v Starigradu, da spet prideva med ljudi.

ČLOVEK Z NEŠTETO POKLICI

Tako razmišljam, ko me zdrzne topot korakov po kamenju. Me že išče prijatelj? Ne, ob meni obstoji star domačin z bi-

sago in palico. Le kje se je sedaj mudil, pomislim, ko se glasno pozdraviva.

Misli mi odhite za nekaj let nazaj. Tako znan obraz! Ta majhna postava, ta kriva drža, ti veliki brki... Tisto srečanje. Se mar motim?

»Stipe,« se zazrem v prišleka. Možakar me motri.

»Stipe,« porečem še enkrat.

»Ne,« mi le odgovori, »jaz sem Branko, toda starega Stipeta seveda poznam. Od kje pa ti poznaš našega Stipeta?«

Tukaj na tej kamniti poti je bilo to srečanje, se v hipu vsega spomnim.

Branko mi prikimava: »Stipe bo kmalu imel sto let. Sem v Paklenico le še redko zaide, opešal je; toda pogosto se srečujeva spodaj ob morju, ko poseda med skalami s kakšno ovco.«

Koraki se oddaljujejo, spet ostanem sam. Ne, tu je zadaj še zgodba:

Razgledoval sem se po ostenjih, nekje spodaj, blizu dna kanjona, ko sem ga zagledal. Prihajal je sem od morja, počasi, kakor bi iskal vsako stopinjo na neravnih, ostrih tleh kamnite poti. Starec, utrujenega in razbrazdanega obraza, a takoj vidiš, da še svetlečih se in živahnih oči. Kot posebnost pa še mogočnih brkov in verjetno le redko obrbite sive brade. Oblečen v gorba domača volnena oblačila ter z obvezno bisago čez ramena. Gonjač oslov in mul. Pastir. Drvar. Nosač. Vsa ta dela je počel v življenju, izvem kasneje. Eno samo garanje, pa vendar vedrega duha in dobre volje vseskozi. Zadnjega seveda nisem mogel prezreti, saj je nastopal pred menoj že kar hrupno, pro-